

اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی

در خصوص:

- لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری
- طرح اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت

کد گزارش: ۹۴۰۷۰۳۲

تاریخ انتشار: ۱۳۹۴/۷/۲۱

پژوهشکده شورای نگهبان

شناسنامه گزارش

موضوع: اظهار نظر مجمع مشورتی حقوقی در خصوص

- لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات،
طرحهای صنعتی و علائم تجاری
- طرح اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از
قانون تجارت

تهیه کننده: پژوهشکده شورای نگهبان

شماره گزارش: ۹۴۰۷۰۳۲

تاریخ تنظیم: ۱۳۹۴/۰۷/۲۱

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری

مقدمه

«لایحه تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری» که در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۲۴ اعلام وصول شده بود، پس از ارجاع به کمیسیون تخصصی مربوطه در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۷/۱۳ به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید.

تبیین و بررسی

«قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری» در جلسه مورخ ۱۳۸۶/۸/۷ کمیسیون قضائی و حقوقی مجلس شورای اسلامی طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی تصویب گردید و پس از موافقت مجلس با اجراء آزمایشی آن به مدت پنج سال در تاریخ ۱۳۸۶/۱۱/۲۳ به تأیید شورای نگهبان رسید. قانون مزبور به موجب «قانون تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری» مصوب ۱۳۹۲/۳/۲۰ برای یکسال دیگر تمدید گردید و مجدداً در تاریخ ۱۳۹۳/۴/۴ برای یکسال دیگر از زمان انقضای اجرای آزمایشی آن تمدید شد.^۱ لذا قانون مزبور تا تاریخ ۱۳۹۴/۳/۲۰

---

۱. قانون تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۹۳/۰۴/۰۴:

ماده واحده - مهلت اجرای آزمایشی قانون ثبت اختراعات، طرحهای صنعتی و علائم تجاری مصوب ۱۳۸۶/ ۱۱/ ۱۳۸۶ از زمان انقضای اجرای آزمایشی قانون مذکور به مدت یک سال تمدید می گردد. قانون فوق مشتمل بر ماده واحده در جلسه علنی روز چهارشنبه مورخ چهارم تیرماه یکهزار و سیصد و ←

معتبر و از آن زمان به بعد فاقد اعتبار بوده است. حال مجلس در مصوبه اخیر خود برای مرتبه سوم در مقام تمدید مهلت اجرای آزمایشی قانونی می‌باشد که تاکنون دو مرتبه مورد تمدید قرار گرفته و در تاریخ ۱۳۹۴/۳/۲۰ مهلت اجرای آزمایشی آن به اتمام رسیده است.

در این خصوص نکته قابل تأملی که وجود دارد این است که براساس تبصره «۲» ماده (۱۶۷) قانون آئین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی^۱، پس از انقضای زمان آزمایشی، اینگونه قوانین اعتبار قانونی نخواهند داشت. لذا در مورد قانون موضوع مصوبه حاضر نیز باید گفت چنین قانونی هم‌اکنون هیچ‌گونه وجود خارجی ندارد و مصوبه حاضر در مقام اعتبار بخشیدن به متنی است که هم‌اکنون شأن یک قانون آزمایشی را ندارد و از این حیث محل تأمل است.

لازم به ذکر است که این مسئله در خصوص مصوبات سابق مجلس جهت تمدید این قانون نیز وجود داشته و در هر مورد تمدید این قانون پس از سپری شدن مهلت اجرای آزمایشی آن بوده است.

→

نود و سه مجلس شورای اسلامی تصویب شد و در تاریخ ۱۱ / ۴ / ۱۳۹۳ به تأیید شورای نگهبان رسید.
۱. ماده ۱۶۷- در مواردی که مجلس ضروری تشخیص دهد، طبق اصل هشتاد و پنجم (۸۵) قانون اساسی اختیار تصویب آزمایشی بعضی از قوانین را که جنبه دائمی دارند به کمیسیون‌های خود و تصویب دائمی اساسنامه سازمانها، شرکتهای، مؤسسات دولتی یا وابسته به دولت را به کمیسیون‌های خود یا به دولت تفویض می‌کند.

تبصره ۱- دولت باید حداقل شش‌ماه قبل از پایان مدت آزمایشی قانون مذکور جهت تمدید یا تعیین تکلیف دائمی آن، اقدام قانونی لازم را معمول دارد.

هیأت رئیسه موظف است از طریق لایحه یا طرح ترتیبی اتخاذ نماید که تا پایان زمان آزمایشی، تعیین تکلیف شده باشد.

طرح یا لایحه می‌تواند به صورت ماده واحده و بدون تغییرات یا با اصلاح موادی از قانون آزمایشی تنظیم شود.

تبصره ۲- پس از انقضای زمان آزمایشی، اینگونه قوانین اعتبار قانونی نخواهند داشت.

طرح اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت

مقدمه

«طرح اصلاح ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت» که با عنوان «طرح الحاق دو تبصره به ماده (۲۴۱) لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت مصوب ۱۳۴۷» در تاریخ ۱۳۹۳/۳/۱۸ اعلام وصول شده بود در جلسه علنی مورخ ۱۳۹۴/۷/۱۳ مجلس شورای اسلامی تصویب و به شورای نگهبان ارسال گردید.

بررسی و تبیین

لایحه قانونی اصلاح قسمتی از قانون تجارت - مصوب ۱۳۴۷/۱۲/۲۴ - که به تعیین قواعد حاکم بر شرکت‌های سهامی (اعم از سهامی عام و خاص) پرداخته، در مواد (۱۳۴) و (۲۴۱) اقسام و میزان پرداختی به مدیران این شرکت‌ها را مشخص کرده است. به موجب ماده (۱۳۴) این قانون علاوه بر اینکه مدیران این شرکت‌ها مبالغی را با تصویب مجمع عمومی عادی صاحبان سهام، به طور مقطوع بابت حق جلسه دریافت می‌نمایند؛ درصد معینی از سود خالص سالیانه شرکت را - در صورت پیش‌بینی شدن در اساسنامه و با تصویب مجمع عمومی - به عنوان پاداش اعضای هیأت مدیره دریافت خواهند نمود.

ماده (۲۴۱) این قانون نیز در مقام تفصیل پاداش اعضای هیأت مدیره (موضوع حکم ذیل ماده ۱۳۴)، میزان این پاداش را درخصوص شرکت‌های سهامی عام و خاص به ترتیب تا پنج و ده درصد سودی که در همان سال به صاحبان سهام پرداخت می‌شود پیش‌بینی نموده و پرداخت بیش از این میزان را ممنوع اعلام کرده است.

حال مصوبه حاضر درصدد کاهش نصاب‌های مقرر برای میزان پاداش اعضای هیأت مدیره می‌باشد، ازین‌رو مبلغ قابل اختصاص به‌عنوان پاداش برای هیأت مدیره شرکت‌های سهامی عام را از پنج‌درصد به سه‌درصد از سودی که در همان سال به صاحبان سهام قابل پرداخت است کاهش داده، و این درصد را برای شرکت‌های

سهامی خاص از ده درصد به شش درصد تقلیل داده است و در ادامه نیز تلاش کرده تا محدودیت‌هایی را به تناسب موظف یا غیرموظف بودن اعضای هیأت مدیره برای حداکثر میزان پاداش پایان سال آنها براساس درصدی که تعیین نموده مشخص نماید. همچنین در پایان این ماده واحده، قانونگذار امکان وضع هرگونه مقرره، برخلاف حکم این ماده را از طریق اساسنامه و هرگونه تصمیم دیگری بلااثر خوانده است.

علاوه بر این، در تبصره «۱» مصوبه حاضر با توجه به اینکه با تصویب ماده (۷۸) قانون مدیریت خدمات کشوری - مصوب ۱۳۸۶-^۱ کلیه مبانی پرداخت خارج از ضوابط و مقررات فصل دهم قانون مدیریت خدمات کشوری برای کلیه دستگاه‌های اجرایی مشمول قانون مدیریت خدمات کشوری از جمله شرکت‌های دولتی لغو گردید و در نتیجه به صورت ضمنی شرکت‌های دولتی از شمول حکم مواد (۱۳۴) و (۲۴۱) قانون تجارت خارج شده بودند، به این موضوع تصریح گردید.

تبصره «۲» الحاقی نیز هیأت مدیره کلیه شرکت‌های سهامی را از دریافت هر نوع حقوق، مزایا، حق جلسه و پاداش بابت عضویت در هیأت مدیره جدید ممنوع می‌نماید و متخلف از حکم این تبصره را ملزم به استرداد وجوه دریافتی به شرکت و پرداخت جزای نقدی معادل وجوه مذکور می‌نماید.

در این خصوص مسئله‌ی قابل توجهی که وجود دارد این است که در حکم مزبور علی‌رغم تجویز عضویت همزمان اشخاص در هیأت مدیره دو شرکت، هرگونه پرداخت حقوق، مزایا، حق جلسه و پاداش بابت عضویت جدید منع گردیده است. لذا باتوجه به اینکه اطلاق این حکم شامل شرکت‌های خصوصی نیز می‌گردد، این ممنوعیت می‌تواند محل تأمل باشد.

---

۱. ماده ۷۸ - در دستگاه‌های مشمول این قانون کلیه مبانی پرداخت خارج از ضوابط و مقررات این فصل به استثناء پرداخت‌های قانونی که در زمان بازنشسته شدن یا از کارافتادگی و یا فوت پرداخت می‌گردد و همچنین برنامه کمک‌های رفاهی که به عنوان یارانه مستقیم در ازاء خدماتی نظیر سرویس رفت و آمد، سلف سرویس، مهد کودک و یا سایر موارد پرداخت می‌گردد، با اجراء این قانون لغو می‌گردد.

امام خمینی (ره):

و از شورایی محترم نگهبان می‌خواهم و توصیه می‌کنم، چه در نسل حاضر و چه در نسل مابقی آینده، که با کمال دقت و قدرت و ظرافت اسلامی و ملی خود رایانها و تحت تأثیر هیچ قدرتی واقع نشوند و از قوانین مخالف با شرع مطهر و قانون اساسی بدون هیچ ملاحظه جلوگیری نمایند.

(سخن امام، ج ۲۱، ص ۴۲۲)

بزهشکده شورای نگهبان

تهران، خیابان شهید سپهبد قزنی، کوچه خسرو، پلاک ۱۲

صندوق پستی: ۱۴۶۳-۱۳۱۴۵ تلفکس: ۸۸۳۳۵۰۴۵

info@shora-rc.ir

www.shora-rc.ir